

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

BM-I-0702-58-EN/08
DPR-I-0702-93-JS/BL/08

Warszawa, dnia 10 września 2008r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 11.09.08.
nr. 5322 podpis. *Borusewicz*

SENAT RP
Biuro Prac Senatorskich
Wpłynęło dn. 15.09.08
nr. 6670 podpis. *[Signature]*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na dwa oświadczenia senatora Marka Trzczińskiego złożone podczas 17. posiedzenia Senatu RP, przesłane przy piśmie z dnia 13 sierpnia br., znak : BPS/DSK-043-805/08, dotyczące:

1. rozważenia reaktywacji przepisu art. 92 § 1¹ Kodeksu pracy (obowiązującego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2003 r.), ograniczającego prawo pracowników do wynagrodzenia chorobowego w okresie zwolnienia lekarskiego oraz

2. problemu nadużywania przez pracowników zwolnień lekarskich oraz przepisów uzależniających wymiar urlopu wypoczynkowego od samego pozostawania w zatrudnieniu, a nie od okresu rzeczywistego świadczenia pracy - uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

W mojej opinii przywrócenie art. 92 § 1¹ Kodeksu pracy nie jest celowe. Jak bowiem wykazały doświadczenia z okresu obowiązywania tego przepisu nie spełnił on swojej roli, jaką było ograniczanie krótkotrwałych nieobecności pracowników w pracy usprawiedliwianych zwolnieniami lekarskimi - przez odebranie im prawa do wynagrodzenia za pierwszy dzień niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, trwającą nie dłużej niż 6 dni. Jak wynika z informacji przekazanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pismem z dnia 10 czerwca 2003 r. (znak: NS 073-32/03), po wejściu tego przepisu w życie struktura zwolnień lekarskich ze względu na czas ich trwania uległa znacznej zmianie. W okresie od stycznia do kwietnia 2003 r. zwolnień

trwających nie dłużej niż 6 dni było 26,2% ogółu, a w 2002 r. – 37,3%, natomiast zwolnień trwających 7-10 dni – w okresie od stycznia do kwietnia 2003 r. było 36,4%, a w 2002 r. – 24,5%. A zatem, po wejściu tego przepisu w życie znacznie zmalała liczba zwolnień lekarskich do 6 dni (przy których pierwszy dzień nieobecności pracownika w pracy był niepłatny), a znacznie wzrosła liczba zwolnień lekarskich dłuższych niż 6 dni (przy których wszystkie dni nieobecności w pracy były płatne). Taka sytuacja - w przypadku pracowników częściej chorujących - dodatkowo powodowała szybsze przejmowanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązku wypłacania zasiłku chorobowego ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z którego wypłacane są świadczenia pieniężne za czas niezdolności pracowników do pracy wskutek choroby trwającej dłużej niż 33 dni w ciągu roku kalendarzowego.

Natomiast odnośnie propozycji uszczelnienia zasad wydawania zwolnień lekarskich oraz metod ich weryfikacji - uprzejmie wyjaśniam, iż kontrola zasadności zwolnień lekarskich odbywa się dwutorowo, tj. przez kontrolę stanu zdrowia osoby, której wystawiono zwolnienie lekarskie, a także przez kontrolę sposobu wykorzystywania zwolnień lekarskich.

Zgodnie z art. 59 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.) prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby oraz wystawiania zaświadczeń lekarskich podlega kontroli. Kontrola odbywa się na wniosek płatnika składek lub z urzędu, a wykonują ją lekarze orzecznicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W celu kontroli lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może:

- 1) przeprowadzić badanie lekarskie ubezpieczonego:
 - a) w wyznaczonym miejscu,
 - b) w miejscu jego pobytu;
- 2) skierować ubezpieczonego na badanie specjalistyczne przez lekarza konsultanta Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) zażądać od wystawiającego zaświadczenie lekarskie udostępnienie dokumentacji medycznej dotyczącej ubezpieczonego stanowiącej podstawę wydania zaświadczenia lekarskiego lub udzielenia wyjaśnień i informacji w sprawie;
- 4) zlecić wykonanie badań pomocniczych w wyznaczonym terminie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysyła do ubezpieczonego, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, wezwanie, w którym określa termin badania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo przez lekarza konsultanta lub dostarczenia posiadanych wyników badań w terminie, zaświadczenie lekarskie traci ważność od dnia następującego po tym terminie. Jeżeli po analizie dokumentacji medycznej i po przeprowadzeniu badania ubezpieczonego, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określi wcześniejszą datę ustania niezdolności do pracy niż orzeczona w zaświadczeniu lekarskim, za okres od tej daty zaświadczenie lekarskie traci ważność. Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS jest traktowane na równi z zaświadczeniem stwierdzającym brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku, wydanym w myśl art. 229 § 4 Kodeksu pracy. Oznacza to, że pracownik jest obowiązany powrócić do pracy.

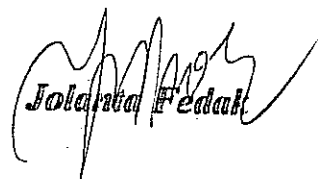
Ponadto, zgodnie z art. 60 przywołanej wyżej ustawy, konsekwencje nieprawidłowości przy wystawianiu zaświadczeń lekarskich ponieść może także osoba wystawiająca takie zaświadczenia. Mianowicie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wystawiania zaświadczeń lekarskich, a w szczególności gdy zaświadczenie lekarskie zostało wystawione bez przeprowadzenia bezpośredniego badania ubezpieczonego lub bez udokumentowania rozpoznania stanowiącego podstawę orzeczonej czasowej niezdolności do pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może cofnąć upoważnienie do wystawiania zaświadczeń lekarskich na okres nieprzekraczający 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji. Cofnięcie upoważnienia następuje w formie decyzji, od której przysługuje odwołanie do Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Niezależnie od powyższego, w myśl art. 68 ust. 1 przywołanej ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz płatnicy składek (zgłaszający do ubezpieczenia powyżej 20 ubezpieczonych) są uprawnieni do kontrolowania ubezpieczonych co do prawidłowości wykorzystywania zwolnień od pracy zgodnie z ich celem. Szczegółowe zasady dokonywania takich kontroli określają przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy oraz formalnej kontroli zaświadczeń lekarskich (Dz. U. Nr 65, poz. 742). W myśl § 5 tego rozporządzenia kontrola prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich polega na ustaleniu, czy ubezpieczony w okresie orzeczonej niezdolności do pracy nie wykonuje pracy zarobkowej lub nie wykorzystuje zwolnienia lekarskiego od pracy w sposób niezgodny z jego celem. Kontrola ta jest

dokonywana bez ustalania z góry stałych terminów, a nasilana szczególnie w okresach, w których następuje zwiększona absencja. Wątpliwości, czy zwolnienie lekarskie od pracy wykorzystywane było niezgodnie z jego celem rozstrzyga właściwa jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydając w razie sporu decyzję. Od decyzji tej przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych.

W świetle powyższego należy uznać, iż obowiązujące przepisy zapewniają zarówno Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, jak i samym pracodawcom wystarczające narzędzia do przeprowadzania kontroli zasadności korzystania przez pracowników ze zwolnień od pracy z powodu niezdolności do pracy. Jak się zatem wydaje, rozwiązaniem problemu nadmiernych i nieuzasadnionych absencji chorobowych pracowników byłyby częstsze kontrole w tym zakresie przeprowadzane przez pracodawców oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto uprzejmie informuję, iż obecnie nie są prowadzone prace legislacyjne nad rozwiązaniami prawnymi, które miałyby uzależnić wymiar urlopu wypoczynkowego od okresu rzeczywistego świadczenia pracy, w tym mające ograniczyć wymiar tego urlopu ze względu na korzystanie przez pracownika ze zwolnienia lekarskiego.

Jolanta Fedak